

Skupe gozbe na račun građana

Zvonimir Zubac, bivši vozač u javnoj upravi, više od mjesec dana pio je jutarnje kafe na račun poreznih obveznika Bosne i Hercegovine (BiH). Umjesto da ih plati svojim novcem, on je račune pravdao kao reprezentaciju, odnosno trošak koji se javlja u toku posla, u cilju stvaranja dobrih odnosa sa strankama.

Njegovi računi, u pojedinačnom iznosu od 1,5 KM, dio su 19 miliona maraka koje su državne i entitetske institucije potrošile za reprezentaciju od početka 2010. do kraja 2012. godine.

Podatke o potrošnji objavili su uredi za reviziju kroz izvještaje o izvršenju budžeta.

Novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva zatražili su od 51 institucije uvide u račune za reprezentaciju i pravilnike o korištenju tog novca. To je skoro polovina državnih i entitetskih institucija čije su troškove prekontrolisali revizori. Zahtjevu je potpuno udovoljila 21 institucija, deset je odgovorilo djelimično, dok su ostale odbile pristup informacijama ili nisu odgovorile na zahtjev.

Istraživanje je pokazalo da se novcem namijenjenim za reprezentaciju plaćala i ishrana zaposlenika u institucijama, kupovale knjige stranačkih kolega te da se državni novac ostavljao i kao bakšiš u lokalima. Na računima često nema obrazloženja kojim povodom su nastali i ko je reprezentaciju koristio.

Jutarnja kafa na račun budžeta

U Državnoj regulatornoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (DARNS) za tri godine je potrošeno nešto više od 33.000 KM za reprezentaciju. Među računima koje su novinari

CIN-a pogledali bilo je i 26 računa za jutarnje kafe, u pojedinačnoj vrijednosti od 1,5 KM.

Računi su nastali u kafiću „Calamus Mo“ koji se nalazi u zgradi u kojoj je smještena i Agencija. Zubac bi u kafiću potpisao račune, a Agencija bi novac platila na osnovu dostavljene fakture za uplatu.

Državni revizor Miro Galić kaže da se treba znati razlog za svaki trošak u javnoj upravi. (Foto: CIN)

U Agenciji su novinarima objasnili da je Zubac zbog prirode posla imao pravo na reprezentaciju. On je od septembra 2011. do septembra 2012. godine u mostarskom uredu institucije radio na mjestu vozača, ali je bio zadužen i za poštu i prijem gostiju.

U razgovoru za CIN Zubac je rekao da mu nadređeni nikada nisu rekli da to nije uredu. Kaže da je kafu prije posla ponekad pio i sa nadređenim Krunoslavom Šaravanjom, inspektorom za radijacijsku i nuklearnu sigurnost.

„Mi smo imali pravo tu popiti kafu, sok i da se počasti još nešto“, kaže Zubac.

Novinari CIN-a su otkrili da je i inspektor svoje kafe knjižio kao reprezentaciju.

„Ako vi istražujete jednu i po marku, a ne istražujete milione maraka, onda je bolje da se niste meni ni obratili. To je smiješno što vi istražujete“, kaže inspektor.

Revizor Ureda za reviziju institucija BiH Miro Galić kaže da se ovakav trošak ne bi trebao voditi kao reprezentacija. „I više kafa zna se tu naći. Malo je tu problem – to nije nekakav finansijski iznos velik, ali to nama više govori o odnosu prema javnom novcu“, kaže Galić.

Revizori su pronašli da se i u drugim institucijama novcem od reprezentacije plaćala ishrana zaposlenika. Riječ je o: Parlamentarnoj skupštini BiH koja je u tri godine potrošila oko 360.000 KM, Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH koji je u spomenutom periodu potrošio skoro 250.000 KM i Uredu Predsjednika Federacije BiH koji je tokom 2011. i 2012. godine potrošio nešto više od 130.000 KM za reprezentaciju. Ove institucije su odbile novinarima dati uvid u račune.

Predsjednik FBiH Živko Budimir je priznao novinarima CIN-a da se i u njegovom uredu reprezentacija koristila za ishranu zaposlenika. Budimir kaže da je to „uobičajena praksa koja je bila u institucijama“, dodavši da ju je ukinuo ove godine.

Reprezentacija nije definisana zakonom već pravilnicima unutar svake institucije. Pravilnici nisu ujednačeni u pogledu prava na korištenje reprezentacije, novčanog iznosa i ostalog. Reprezentacija može biti interna, za sastanke unutar

institucija, i eksterna, za restorane izvan institucija.

Mjesečni iznos za reprezentaciju često zavisi od funkcije. Primjerice, šefovi odsjeka u Ministarstvu komunikacija i prometa BiH imaju pravo na 40 KM, a direktor Granične policije BiH na 5.000 KM mjesečno za reprezentaciju. Direktor Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) reprezentaciju može koristiti bez ograničenja.

Duško Šnjegota, glavni republički revizor, kaže da bi rješenje moglo biti postavljanje jasnih pravila za trošenje reprezentacije. (Foto: CIN)

Pravo na reprezentaciju u nekim institucijama imaju samo rukovodioci, poput direktora u Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove, u nekima uz rukovodioce i još jedna osoba, kao što je slučaj sa šefovima kabineta dvaju

potpredsjednika Federacije BiH, dok u Službi predsjednika Republike Srpske pravo na reprezentaciju imaju svi uposlenici.

„Dodik, čuvar Srpske“ za 5.000 KM

Novinari su pronašli da su u nekim institucijama novcem od reprezentacije kupljene knjige stranačkih kolega ili knjige koje nikome nisu poklonjenje.

U Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove za 5.000 KM kupljene su knjige „Dodik, čuvar Srpske“. Knjiga govori o politici Milorada Dodika, predsjednika Republike Srpske (RS) i osnivača Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD). Bivši direktor Uprave Tihomir Gligorić rekao je da knjigu nije kupio zbog Dodika ili stranke kojoj je i sam pripadao, već zbog sadržaja.

On kaže da knjiga govori o konceptu jedinstvene evidencije nekretnina te da je to bio razlog što ju je kupio. “Ima knjiga o Miloradu Dodiku koje nisam htio da kupim, ali tu gdje to piše, to jesam kupio”, kaže Gligorić. Novinari CIN-a u ovoj knjizi nigdje nisu pronašli pojam “jedinstvene evidencije nekretnina”.

Revizori Glavne službe za reviziju javnog sektora RS-a su u izvještaju naveli da se ne mogu uvjeriti da se radi o stručnoj literaturi koja koristi poslovanju Uprave.

Svetozar Pudarić, potpredsjednik FBiH i član Socijaldemokratske partije (SDP), odobrio je kupovinu knjiga autora Mirka Pejanovića, Ivana Cvitkovića i Tatjane Ljujić-Mijatović u vrijednosti preko tri hiljade KM. Oni su članovi ili savjetnici u Stranci.

Pudarić je novinarima rekao da je knjige nabavio za biblioteke fakulteta u Federaciji BiH. Međutim, novinari CIN-a nisu pronašli nijednu odluku o poklanjanju bilo koje od ovih knjiga. Pudarić kaže da o tome ne vodi evidenciju.

Među računima za reprezentaciju u Pudarićevom uredu je i jedan za telefon od 417 KM koji je knjižen kao poklon, ali ga je Pudarić koristio kao službeni. On je novinarima objasnio da je bila povoljna ponuda za telefon, a da on nije imao novca za nabavku opreme. Zbog toga je dozvolio da se na računu napiše „poklon“ kako bi ga pravdao kroz te troškove. „U suštini, on je zakonito kupljen, zakonito plaćen, a da li je moralno, to je drugo pitanje“, dodaje Pudarić.

Federalni revizor Munib Ovčina kaže da su u toku revizije pronalazili račune za troškove koji se ne mogu nazvati reprezentacijom. On kaže da je najlakše te troškove knjižiti na taj način, jer se reprezentacija smatra diskrecionim pravom koje se može koristiti bez obrazloženja.

Potpredsjednik Federacije BiH Svetozar Pudarić dao je odobrenje da se novcem za reprezentaciju kupi knjiga „Vrtna arhitektura bosanskih avlija“ njegove stranačke kolegice Tatjane Ljujić-Mijatović. (Foto: CIN)

Zakuske, večere i alkohol

Građani BiH platili su 850 KM za privatnu zabavu Milomira Amovića, zamjenika predsjednika Komisije za koncesije BiH, nakon što je u oktobru 2010. godine doktorirao na Univerzitetu poslovnih studija u Banjoj Luci. On je kolege koje su prisustvovala odbrani disertacije počastio zakuskom u banjalučkom restoranu „My Way“, a faktura je prosljeđena Komisiji.

Uz obrazloženje računa stoji da su zakuski prisustvovala 32 osobe iz ministarstava, javnih preduzeća, bankarskog i nevladinog sektora i sa Univerziteta u Banjoj Luci.

Na pitanje novinara CIN-a zašto kolege nije počastio o svom trošku, Amović je rekao: „Zato što sam o svom trošku radio disertaciju. Ovo nije samo za mene, nego je bilo malo i za šire.“ On kaže da je disertacija o javno-privatnom partnerstvu bila promocija nečega novog na ovim prostorima.

Novinari CIN-a su uočili da uz račune često nema obrazloženje kojim su povodom nastali i ko je korisnik reprezentacije.

„Ja sam vam rekao, i revizorima sam rekao, da su to stvari koje se neće odavati. S kim se večeralo i ko je večerao – večerao je neko za koga mi smatramo da zavređuje“, kaže Erdal Selmanović, šef Ureda potpredsjednika FBiH Mirsada Kebe, čiji je kabinet u dvije godine potrošio preko 86.000 KM za reprezentaciju.

Kebin ured nije dozvolio novinarima CIN-a da izvrše uvid u račune, ali su revizori pronašli da su računi često nastajali u dane vikenda, te da se novac bez obrazloženja trošio u sarajevskoj diskoteci „Basement“ i kasinu „Coloseum“.

Selmanović kaže da se u tim objektima večeralo, ali je odbio reći više detalja.

Bez puno objašnjenja je i račun u Ministarstvu komunikacija i prometa BiH, nastao prošle godine u restoranu „Toplik“ u Istočnom Sarajevu. Na [računu od 1.232 KM](#) nalazi se alkohol u

vrijednosti od skoro 700 KM. Tadašnji ministar Rudo Vidović je ručao sa predstavnicima Regulatorne agencije za komunikaciju BiH. Iako se navodi da je bilo osam osoba, račun pokazuje da se jelo 11 glavnih jela i popilo 14 flaša vina i drugih alkoholnih pića. Ručak je završen u 22 sata.

Vidović je u dopisu koji je poslao CIN-u naveo da je alkohol na poslovnim večerama dozvoljen i da ministar ili njegov zamjenik imaju pravo na sastanke pozvati i osobe koje prvobitno nisu bile planirane.

U Uredu Živka Budimira, predsjednika Federacije BiH, za dvije godine potrošeno je više od 130.000 KM za reprezentaciju. (Foto: CIN)

Na ručku vrijednom 558 KM na kojem se ministrica porodice, omladine i sporta RS-a Nada Tešanović sastala sa omladincima Doboja u oktobru 2011. godine popijeno je 26 flaša piva, tri flaše vina te 20 čašica žestokog pića. Na računu nije napisano koliko je bilo prisutnih, a kao povod naveden je razgovor o tome kako ministarstvo može pomoći omladincima.

Tešanović nije pronašla vremena za razgovor sa novinarima.

Revizori kažu da ne postoje posebna pravila koja se odnose na alkohol. Oni kažu da u praksi tolerišu konzumiranje alkohola kada je riječ o sastancima sa stranim delegacijama, ali da bi se gosti iz zemlje trebali častiti kafom i vodom.

“Prilično je to pobjeglo od reprezentacije“, kaže Duško Šnjegota, glavni republički revizor.

U Federalnom ministarstvu finansija nalazi se [račun iz 2010. godine za ručak u sarajevskom restoranu „Fellini“](#) za koji se ne zna ko mu je prisustvovao i kojim povodom. Na računu koji je iznosio 302,5 KM dodato je i 27,5 KM bakšiša te je sve zaokruženo na 330 KM.

Na čelu Ministarstva je tada bio Vjekoslav Bevanda koji danas predsjedava Vijećem ministara BiH.

Bevanda nije pronašao vremena za razgovor sa novinarima, ali je stručna savjetnica u njegovom kabinetu Amela Mulavdić rekla da on ne vjeruje da se radilo o bakšišu te da nije siguran da je to njegov račun.

Te godine potrošeno je 40.511 KM na reprezentaciju izvan Ureda, a prema Pravilniku to pravo je imao samo ministar ili osoba koju on ovlasti.

Damir Mehmedbašić iz Centra za zastupanje građanskih interesa (CPI), nevladine organizacije koja se bavi analizom javne administracije i finansija, kaže da treba postojati opravdanje za svaki trošak javnog novca, jer je to novac građana BiH.

„Mi svaki dan skupljamo marku-dvije za ovoga, za onoga, dok oni koje smo birali žive raskalašeno na naš račun“, dodaje on.

Parlament BiH i Vijeće ministara BiH ne dozvoljavaju uvide u račune. U tri godine za reprezentaciju potrošili su više od 600.000 KM. (Foto: CIN)

Humanisti iz budžeta

Novcem namijenjenim za reprezentaciju pojedini zvaničnici su podržavali humanitarne akcije. U Ministarstvu porodice, omladine i sporta RS-a, između ostalog, kupljene su ulaznice za humanitarnu utakmicu za pomoć Srbima na Kosovu i Metohiji u vrijednosti 200 KM. Utakmica između fudbalskih klubova „Borac“ i „Trepča“ održana je u decembru 2011. godine u banjalučkoj dvorani „Borik“. Ministarstvo je podržalo i „Manastir Presvete Bogorodice Trojeručice“ u Donjem Budačkom kod Karlovca u Hrvatskoj, kupivši 2011. godine ulaznice u vrijednosti 750 KM za njihov humanitarni koncert.

Nema obrazloženja ko je koristio ove ulaznice.

Potpredsjednik FBiH Kebo je rekao novinarima CIN-a da je udovoljio molbi djevojke sa posebnim potrebama koju je vidio

prilikom posjete Psihijatrijskoj bolnici „Jakeš“ kod Modriče i kupio joj šminku. Na pitanje novinara zbog čega to nije učinio svojim novcem, Kebo je odgovorio:

„Iz svog džepa?! Hajte, molim vas. Niste u pravu. Ja sam tamo otišao kao potpredsjednik FBiH. (...) Zašto bih ja od svoje djece uzimao 1.600 maraka?!”